

แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2*

GUIDELINES DEVELOPMENT PROMOTING MORALITY ETHICS OF STUDENTS IN SCHOOLS UNDER KAMPHAENG PHET PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ณฐกมล โพธิ์พฤกษ์*, ประจบ ขวัญมัน

Natakamon Phopruk*, Prajob Khawnman

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กำแพงเพชร ประเทศไทย

Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Kamphaeng Phet, Thailand

*Corresponding author E-mail: hamiew.1933@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 3) เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 330 คน ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน และกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 17 ท่าน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การหาค่าความแปรปรวน ทางเดียว (F - test) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ และปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านอุดมการณ์คุณธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

* Received 7 February 2025; Revised 25 February 2025; Accepted 27 February 2025

สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนครูจะต้องจัดกิจกรรมให้หลากหลาย เหมาะสมกับวัย และจัดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม, คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

Abstract

This research aimed to: 1) To study the conditions and problems of moral promotion. Ethics of students in schools affiliated to the Kamphaeng Phet Primary Education Area Office, District 2 2) To compare the conditions of moral promotion. The ethics of students in schools are classified according to the size of the school, affiliated to the Kamphaeng Phet Education Area Office, District 2 3.) To find ways to promote morality. Student ethics is an integrated research methodology consisting of quantitative and qualitative research. The sample group is executives and teachers. A total of 330 people were obtained by opening the Craigy and Morgan tables and set into a multi-step sample. The tools used to collect data are questionnaires and interviews. The statistics used in the data analysis were frequency (f) Percentage (%) Average ($\bar{x}$) Standard deviation (N.D.) Determining the Variance One Way (F - test) and content analytics. The results showed that: 1) Conditions for promoting morality The ethics of students in schools found that the areas with the highest average values were responsibility. and the problem of promoting morality and ethics of students in schools. The areas with the highest average value are moral ideology 2) Results of Comparison of Moral and Ethical Promotion Conditions of Students in Schools Classified by school size, it was found that there was a statistically significant difference at the level of .05. 3) Guidelines for the development of moral promotion Ethics of students: Administrators of educational institutions should promote and support the implementation of learner development activities and develop teachers to have knowledge and understanding of organizing moral promotion activities. Student ethics Cultivate morality and ethics and insert morality and ethics in all learning content groups. Age-appropriate and held continuously and consistently.

Keywords: Development Guidelines, Morality and Ethics Promotion, Students' Morality and Ethics

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาในมาตรา 23 เอาไว้ว่า การจัดการศึกษาทุกประเภทต้องเน้นความสำคัญให้มีความรู้คู่คุณธรรม นับได้ว่าเป็นแนวนโยบายการจัดการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสม เนื่องจากการพัฒนาคนจะต้องให้

ความสำคัญทั้งด้านความรู้ และคุณธรรมควบคู่กันไปและในมาตรา 24(4) กำหนดให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และแนวทางการจัดกิจกรรมโรงเรียนดีต้องมีที่ยืน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มี เป้าหมายเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรม ต่อยอดให้นักเรียน ครูผู้บริหารและบุคลากร ทางการศึกษาในโรงเรียนให้มีจิตสำนึกที่ดีปฏิบัติตนบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม สอดคล้องกับคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิดคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1) ความพอเพียง 2) ความกตัญญู 3) ความซื่อสัตย์สุจริต 4) ความรับผิดชอบ 5) อุทิศคุณธรรม (สำนักงานพัฒนาวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีบริบทของกรอบและทิศทางในการพัฒนาการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีพันธกิจส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะตามหลักสูตร และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาวะที่เหมาะสมตามวัย มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และการเป็นพลเมือง พลโลกที่ดี (Global Citizen) พร้อมก้าวสู่สากล นำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2, 2564) และได้ศึกษาวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้องร่วมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis) จึงได้พบปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ปัญหาแหล่งอบายมุข สื่อและเทคโนโลยี เกม ที่ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน นักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2, 2564) ซึ่งเยาวชนเหล่านี้ อยู่ในช่วงอายุที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาความเสื่อมถอยของคุณธรรม จริยธรรม

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขและหาแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2
3. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ด้วยรูปแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัญหา และเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้บริหาร จำนวน 33 คน และครูผู้สอน จำนวน 297 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 330 คน ได้มาโดยเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และสุ่มแบบหลายขั้นตอนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (f) และหาค่าร้อยละ (%) ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (F - test) ตอนที่ 3 ข้อมูลปัญหาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (f) และจัดลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

ซึ่งประกอบด้วยสภาพและปัญหาของการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยนำสภาพที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดและปัญหาที่มากที่สุดมาเป็น ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำมาหาความถี่ (f) และจัดลำดับ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีสภาพการปฏิบัติสูงที่สุดได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ รองลงมาได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความกตัญญู และด้านที่มีสภาพการปฏิบัติต่ำที่สุดได้แก่ ด้านอุดมการณ์คุณธรรมตามลำดับ

1.1 ด้านความพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่สภาพการปฏิบัติสูงที่สุดได้แก่ ครูแนะนำให้นักเรียนใช้ทรัพย์สินของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า รองลงมาได้แก่ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนใช้จ่ายอย่าง ประหยัดและมีการเก็บออมเงิน และสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนใช้อุปกรณ์การเรียน อย่างประหยัดและรู้คุณค่าและข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาวางแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมความพอเพียง ตามลำดับ

1.2 ด้านความกตัญญู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่สภาพการปฏิบัติสูงที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสา รองลงมาได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนสำนึกในบุญคุณและตอบแทนบุญคุณเมื่อมีโอกาส และสถานศึกษามีการติดตามผลการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความกตัญญู และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณอย่างสม่ำเสมอตามลำดับ

1.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่สภาพการปฏิบัติสูงที่สุดได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องไม่คดโกงผู้อื่น รองลงมาได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนละอายและเกรงกลัวที่จะทำความผิด สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน ผู้ปกครองและครู และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการด้านความซื่อสัตย์สุจริต ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามลำดับ

1.4 ด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่สภาพการปฏิบัติสูงที่สุดได้แก่ สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ รองลงมาได้แก่ สถานศึกษามีการนำผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ มาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการด้านความรับผิดชอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามลำดับ

1.5 ด้านอุดมการณ์คุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่สภาพการปฏิบัติสูงที่สุดได้แก่ นักเรียนในสถานศึกษาร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นสม่ำเสมอ รองลงมาได้แก่ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนในสถานศึกษาประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนจนเป็นปกตินิสัย ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า

2.1 ด้านความพอเพียง ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาไม่นำผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความพอเพียงมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่มีการติดตามผลการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความพอเพียง และสถานศึกษาไม่มีจัดทำ การสรุปผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมความพอเพียง ตามลำดับ

2.2 ด้านความกตัญญู ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาไม่มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการด้านความกตัญญูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่นำผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความกตัญญู มาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา และสถานศึกษาไม่มีการสรุปผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความกตัญญู ตามลำดับ

2.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม รองลงมาคือ นักเรียนใน สถานศึกษาไม่มีความละเอียดและเกรงกลัวที่จะทำความผิด และสถานศึกษาไม่นำผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมด้านความซื่อสัตย์สุจริต มาวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา ตามลำดับ

2.4 ด้านความรับผิดชอบ ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านความรับผิดชอบ รองลงมาคือ สถานศึกษาไม่ติดตามผลการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้าน ความรับผิดชอบ และสถานศึกษาไม่นำผลการดำเนิน โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ มาวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา ตามลำดับ

2.5 ด้านอุดมการณ์คุณธรรม ข้อที่มีปัญหามากที่สุดโดยเรียงจาก 3 ลำดับแรกได้แก่ สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านอุดมการณ์คุณธรรม รองลงมา คือ สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทและความต้องการ ของชุมชนด้านอุดมการณ์คุณธรรม และสถานศึกษาไม่มี แผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการด้าน อุดมการณ์คุณธรรมในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 แตกต่างกัน 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านความพอเพียง พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง กับขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ด้านความกตัญญูพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางกับ ขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็ก กับขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ด้านความรับผิดชอบ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ด้านอุดมการณ์คุณธรรม พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการหาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า

4.1 ด้านความพอเพียง พบว่า อันดับแรกคือ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกชั้นเรียนจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทุกกลุ่มสาระเชื่อมโยงกับโครงการด้านความพอเพียง รองลงมาคือสถานศึกษาควรใช้หลัก PDCA ในการวิเคราะห์ผล ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาทุกปีโดยเน้นการเรียนรู้จากการทำงานปฏิบัติจริง และสถานศึกษาควรสรุปผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคและ แนวทางการพัฒนา พร้อมประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามลำดับ

4.2 ด้านความกตัญญู พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทุกชั้นจัดทำแผนบูรณาการด้านความกตัญญูโดย ประกาดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น รองลงมาคือ สถานศึกษาควรนำผลจากการสรุปโครงการมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาทุกปีเพื่อต่อยอดโครงการให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ

4.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า อันดับแรกคือ ผู้บริหารควรยกย่อง ชมเชย มอบทุนการศึกษาและเกียรติบัตรแก่ครูและนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นประจำ รองลงมาคือ สถานศึกษาควรให้ชุมชนประเมินโครงการและสะท้อนความคิดเห็นในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนา และสถานศึกษาควรใช้กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน กำกับ ดูแล การอยู่ร่วมกันในโรงเรียนตามลำดับ

4.4 ด้านความรับผิดชอบ พบว่า อันดับแรก คือ ผู้บริหารควรชี้แนะแนวทางเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ รองลงมาคือ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและสถานศึกษาควรจัดกิจกรรม โครงการที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของ นักเรียน ตามลำดับ

4.5 ด้านอุดมการณ์คุณธรรม พบว่า อันดับแรก คือ ครูควรจัดทำแผนการสอนโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม รองลงมาคือ สถานศึกษาควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจนเป็นปกตินิสัยโดยการกำกับดูแลของครูผู้สอนและครูประจำชั้น และเมื่อสิ้นปีการศึกษาสถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน จัดแสดงผลการดำเนินงานในรอบปีพร้อมประเมินความพึงพอใจ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน ในด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความกตัญญู ซึ่งพบว่าการวิจัยของศิริวรรณ กันศิริ ได้ศึกษาเรื่องสภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ศิริวรรณ กันศิริ, 2559)

1.1 ด้านความพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูแนะนำให้ให้นักเรียนใช้ทรัพย์สินของส่วนตัวและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนใช้จ่ายอย่างประหยัด และมีการเก็บออมเงิน และสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนใช้อุปกรณ์การเรียน อย่างประหยัดและรู้คุณค่า ซึ่งพบว่าการวิจัยของ สุวัฒน์ ศรีไชยา ได้ศึกษาวิธีการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีเด่นด้านคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนบ้านหนองตอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรมตามโครงการคุณธรรมที่ สอดแทรกการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาในการดำเนินชีวิต (สุวัฒน์ ศรีไชยา และสุวรรณ หมั่นตาบุตร, 2563)

1.2 ด้านความกตัญญู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสา สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนสำนึกในบุญคุณและตอบแทนบุญคุณเมื่อมีโอกาส และสถานศึกษามีการติดตามผลการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความกตัญญู ซึ่งพบว่าการวิจัยของ พระใบฎีกาภาณุวัฒน์ ปภสสโร ได้ศึกษาการศึกษากิจกรรมตามแนวปฏิบัติวิถีพุทธของนักเรียน โรงเรียนวัดตาล จังหวัดนนทบุรี พบว่า ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เคารพ เชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู รองลงมา คือ สำนึกในบุญคุณของบุคคลมีต่อตัวเรา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความกตัญญูตกเวทีที่นั้นสามารถเรียนรู้ได้ตั้งแต่วัยเยาว์ ผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดตาลจึงอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนทุกวัน มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ด้านความกตัญญูตกเวทีที่ให้กับนักเรียนรู้สึกสำนึกในคุณของบิดามารดาครูอาจารย์ (พระใบฎีกาภาณุวัฒน์ ปภสสโร (ดารา), 2565)

1.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่คดโกงผู้อื่น สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนละเอียดและเกรงกลัวที่จะทำความผิด สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน ผู้ปกครอง และครู ซึ่งพบว่าการวิจัยของ พรทิพย์ หรรษาพนาดร ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ด้านความซื่อสัตย์สุจริต สภาพปัจจุบันอาจเป็นเพราะนักเรียนมีความละเอียดใจในการทำผิด ทั้งกาย วาจา ใจ รวมถึงมีความเชื่อว่านักเรียนเป็นคนซื่อสัตย์ ทั้งต่อหน้าและลับหลังและเชื่อวาคำพูดของนักเรียนเป็นจริงเสมอ (พรทิพย์ หรรษาพนาดร, 2565)

1.4 ด้านความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ สถานศึกษามีการนำผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ มาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย ซึ่งพบว่าการวิจัยของ พระใบฎีกาภาณุวัฒน์ ปภสสโร ได้ศึกษาการศึกษากิจกรรมตามแนวปฏิบัติวิถีพุทธของ

นักเรียน โรงเรียนวัดตาล จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักเรียนเข้าเรียนทุกครั้งด้วยความตั้งใจ มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนได้รับการอบรม สั่งสอนให้เป็นคนที่มีระเบียบวินัย รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ และปฏิบัติ ตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ โดยเฉพาะกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด (พระใบฎีกาภาณุวัฒน์ ปภสสโร (ดารา), 2565)

1.5 ด้านอุดมการณ์คุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนในสถานศึกษาร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นสม่ำเสมอ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม สถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งพบว่าการวิจัยของ พระครูปลัดเฉลิม โชติโกโร ได้ศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของครูและนักเรียน ตามแนวทางพระพุทธศาสนา พบว่า การปลูกฝังในสถาบันการศึกษา โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีวิธีการในการพูดและเชิญวิทยากรเข้ามาร่วมกิจกรรม โดยจำเป็นต้องสอนควบคู่ไปกับการพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ครูมีเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการสอนและฝึกผู้เรียนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ (พระครูปลัดเฉลิม โชติโกโร (บุญเยี่ยม), 2565)

2 ผลการศึกษาปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า

2.1 ด้านความพอเพียง พบว่า สถานศึกษาไม่นำผลการดำเนินโครงการ กิจกรรมที่ ส่งเสริมความพอเพียงมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านความพอเพียงแก่นักเรียนน้อย สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านความพอเพียง สถานศึกษาส่งเสริมการประหยัดและอดออมแก่นักเรียนน้อย ซึ่งพบว่าการวิจัยของ กัลลิกา ศรีหาสาร ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษาพอเพียงที่เป็นเลิศ พบว่า สภาพปัจจุบันปัญหามากที่สุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (กัลลิกา ศรีหาสาร, 2561)

2.2 ด้านความกตัญญู พบว่า สถานศึกษาไม่มีแผนจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการด้านความกตัญญูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านความกตัญญู สถานศึกษาไม่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญู และสถานศึกษาไม่วิเคราะห์บริบทและความต้องการของชุมชน ซึ่งพบว่าการวิจัยของ พระธรรมจร จันทมโม ได้ศึกษาแนวทางการปลูกฝังความกตัญญูตเวทีสำหรับนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน โรงเรียนมีการอบรมหน้าเสาธงโดยครูเวรและครูที่ เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ส่วนสภาพปัญหาที่เกิดกับครูผู้สอนคือขาดเทคนิค วิธีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมที่จัดก็ไม่สามารถดำเนินการได้ครบทุกชั้นเรียนได้ เนื่องจากขาดงบประมาณ และนักเรียนบางส่วนไม่ให้ความสนใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญ (พระธรรมจร จันทมโม (ศรีสุข), 2561)

2.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่า สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม นักเรียนในสถานศึกษาไม่มีความละเอียดและเกรงกลัว ที่จะทำความผิด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาไม่วิเคราะห์บริบทและความต้องการของชุมชนด้านความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งพบว่าการวิจัยของ พรทิพย์ หาราชพานาตร ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่าสภาพปัจจุบัน อาจเป็นเพราะนักเรียนขาดความละเอียดใจในการทำผิด ทั้งกาย วาจา ใจ รวมถึงการร่วมมือของชุมชนในการส่งเสริมในด้านความซื่อสัตย์สุจริตน้อย (พรทิพย์ ธรรมชาติ, 2565)

2.4 ด้านความรับผิดชอบ พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านความรับผิดชอบ สถานศึกษาไม่ติดตามผลการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้าน ความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาไม่มีการสรุปผลการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านความรับผิดชอบ นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นักเรียนไม่มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ ซึ่งพบว่าการวิจัยของ อมรรัตน์ วงศ์ศรียา ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.: กรณีโรงเรียนบ้านนาแมด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 พบว่า นักเรียนขาดคุณธรรม จริยธรรมในด้าน 1) นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม 2) นักเรียนขาดความมีระเบียบวินัย (อมรรัตน์ วงศ์ศรียา, 2562)

2.5 ด้านอุดมการณ์คุณธรรม พบว่า สถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านอุดมการณ์คุณธรรม สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทและความต้องการ ของชุมชน ด้านอุดมการณ์คุณธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนในสถานศึกษาไม่ประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมอัตลักษณ์ สถานศึกษาไม่มีการปลูกฝังด้านอุดมการณ์คุณธรรมและ จริยธรรมให้กับนักเรียน ซึ่งพบว่าการวิจัยของ พระธีรดา สมจิตโต (ขมิน) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี พบว่า สาเหตุมาจากครูไม่ทราบ วิธีการสอดแทรกลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็กตลอดจนครูไม่ทราบว่า คุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ที่ จะปลูกฝังให้เด็กนั้นมีอะไรบ้างที่เป็นจุดเน้นและมีความสำคัญ นอกจากนั้นการกำหนดแนวทางการจัด ประสบการณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ยังไม่มีรูปแบบที่ดีที่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระธีรดา สมจิตโต (ขมิน), 2565)

3. ผลการเปรียบเทียบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า

4.1 ด้านความพอเพียง ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ทุกชั้นเรียนจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทุกกลุ่มสาระเชื่อมโยงกับโครงการด้านความพอเพียง และสถานศึกษาควรสรุปผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคและ แนวทางการพัฒนา พร้อมประเมินความพึงพอใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งพบว่าการวิจัยภัทราภรณ์ ดวงตา ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ควรเน้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจน การระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่มาสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดมทรัพยากรบุคคลจากสถาบันทางศาสนามาร่วมกันดำเนินงานเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในสถานศึกษา ร่วมกันจนปรากฏผลดีต่อพฤติกรรมของนักเรียน (ภัทราภรณ์ ดวงตา, 2563)

4.2 ด้านความกตัญญู ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้ ควรส่งเสริมให้ครูทุกชั้นจัดทำแผนบูรณาการด้านความกตัญญูโดย ประกาศกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นสถานศึกษาควรนำผลจากการสรุปโครงการมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาทุกปีเพื่อต่อยอดโครงการให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งพบว่าการวิจัยของภัทราภรณ์ ดวงตา ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมและปลูกฝังการดำรงตนที่ เรียบง่าย ไม่หลงลืมตัวเมื่อเกิดความสำเร็จ ความดีงาม ต้องยกย่องเชิดชูบุพการี ครู อาจารย์ และทุก คนที่มีส่วนร่วม (ภัทราภรณ์ ดวงตา, 2563)

4.3 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้ ครูควรยกย่อง ชมเชย มอบทุนการศึกษาและเกียรติบัตรแก่ครูและ นักเรียนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นประจำ สถานศึกษาควรให้ชุมชน ประเมินโครงการและสะท้อนความคิดเห็นใน ฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนา และสถานศึกษาควรใช้กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน กำกับ ดูแล การอยู่ร่วมกันในโรงเรียน ซึ่งพบว่าการวิจัยของพรทิพย์ หาราชพานาตร ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาด กลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ควรมีการกำหนดนโยบายในการเสริมสร้าง ให้นักเรียนมีความประพฤติและมีการปฏิบัติตนอย่างจริงจังและซื่อสัตย์ส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม เป็น พื้นฐานของนักเรียนในการศึกษาในทุกรายวิชา (พรทิพย์ หาราชพานาตร, 2565)

4.4 ด้านความรับผิดชอบ ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้ ครูควรชี้แนะแนวทางเพื่อ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรม ร่วมกับชุมชนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติ และสถานศึกษาควรจัดกิจกรรม โครงการที่ส่งเสริมความ รับผิดชอบของนักเรียน ซึ่งพบว่าการวิจัยของภัทราภรณ์ ดวงตา ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการ พัฒนาผู้เรียน ให้ความสำคัญรับผิดชอบในการทำงาน มีสื่อการสอนที่น่าสนใจสอดคล้องกับสภาพวัฒนธรรม ประเพณี ของ ท้องถิ่น มีการนิเทศ การประเมินผลด้านความรับผิดชอบ นักเรียนจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง สม่ำเสมอ และ กำหนดขั้นตอนกระบวนการให้ชัดเจน (ภัทราภรณ์ ดวงตา, 2563)

4.5 ด้านอุดมการณ์คุณธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้ ครูควรจัดทำแผนการ สอนโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม สถานศึกษาควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจนเป็น ปกตินิสัย โดยการกำกับดูแลของครูผู้สอนและครูประจำชั้น และเมื่อสิ้นปีการศึกษาสถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน จัดแสดงผลการดำเนินงานในรอบปี พร้อมประเมินความพึงพอใจ ซึ่งพบว่าการวิจัยของภัทราภรณ์ ดวงตา ได้ศึกษา สภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทน ผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้แทนจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันทางศาสนา หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อ กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีอุดมการณ์คุณธรรมตามโครงการคุณธรรมนำความรู้ของสถานศึกษา และทุกฝ่าย ร่วมกันเสริมสร้าง หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และปลูกฝัง ความคิดเชิงอุดมการณ์ เพื่อให้เกิดโรงเรียน คุณธรรมอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง อันเป็นความยั่งยืนแห่งความร่มเย็น และมั่นคง ของระบบการศึกษาของ ชาติ บ้านเมืองสืบไปในอนาคต (ภัทราภรณ์ ดวงตา, 2563)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ประพฤติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีแนวทางพัฒนาและข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหารและครูให้มีความรู้ความเข้าใจ ควรและนำผลการวิจัย ด้านความพอเพียง ด้านความกตัญญู ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรับผิดชอบและด้านอุดมการณ์คุณธรรม มาส่งเสริมและนำมาเป็นจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย มาจัดทำกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ กิจกรรมตามนโยบาย โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่สภาพแวดล้อมและอัตลักษณ์ ควรประสานงานกับสถาบัน ครอบครัว สถาบันทางศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ควรปลูกฝังค่านิยมของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา ให้เพิ่มความตระหนักด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุน และส่งเสริมการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม และควรแต่งตั้งคณะกรรมการหรือผู้ที่รับผิดชอบในการนิเทศ แนะนำให้คำปรึกษา และ ภาควิชาช่วยในพื้นที รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง 4) ครู ควรนำผลการวิจัย มาเขียนแผนบูรณาการในการสอน ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การเอาใจใส่ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในทุกกลุ่มสาระ การจัดการเรียน การสอน ครูจะต้องจัดประสบการณ์สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้เกิดขึ้นจริง 5) ผู้เรียน ควรได้รับการจัดกิจกรรมให้หลากหลาย เหมาะกับวัย และจัดอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีเครือข่าย และการมีส่วนร่วม ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่บุคคลรอบข้าง เพื่อน ๆ และทุกส่วนอื่น ๆ โดยเน้นปฏิบัติมากกว่าจดจำเนื้อหาที่สำคัญ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน เพราะคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติในบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นจากความคิดรวบยอดของบุคคล ดังนั้น การได้เห็นสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวที่ดีนับว่ามีส่วนสำคัญยิ่ง ในการปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน และควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนอย่างหลากหลาย 6) ผู้ปกครอง ควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัลลิกา ศรีหาสาร. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- พรทิพย์ หาราชพานาตร. (2565). แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจระยอง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พระครูปลัดเฉลิม โชติโกโร (บุญเยี่ยม). (2565). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของครูและนักเรียนตามแนวทาง พระพุทธศาสนา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมจร จันทมโม (ศรีสุข). (2561). แนวทางการปลูกฝังความกตัญญูทวดเวทสำหรับนักเรียน ในโรงเรียน ประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธีรดา สมจิตโต (ขม้น). (2565). แนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน โรงเรียนพิบูลย์รักษ์พิทยา อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระใบฎีกาณัฐวัฒน์ ปภัสสร (ดารา). (2565). การศึกษากิจกรรมตามแนวปฏิบัติวิถีพุทธของนักเรียน โรงเรียน วัดตาล จังหวัดนนทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภัทราภรณ์ ดวงตา. (2563). สภาพการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศิริวรรณ กันศิริ. (2559). สภาพการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี 2564. กำแพงเพชร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2560). โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มาตรฐานและตัวชี้วัด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุภาวัฒน์ ศรีไชยา และสุวรรณ หมั่นตาบุตร. (2563). วิธีการดำเนินงานโครงการโรงเรียนดีเด่นด้านคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนบ้านหนองตอง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารพิบูล, 18(1), 143-160.
- อมรรัตน์ วงศ์ศรียา. (2562). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. : กรณีโรงเรียนบ้าน นามเมต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.